

WP2A9: Atvirosios prieigos publikacijos sintezė

Piliečių įsitraukimas kaip atsakas į krizę Baltijos šalių ir Ukrainos aukštojo mokslo institucijose

Autoriai:

Dr. Gintarė Tautkevičienė,
Lina Jonaitytė, Rasa Dovidonytė

Versijos statusas

V1.0

Pateikimo data

28/08/2024

Skaidos lygis

Viešas

Co-funded by
the European Union

Baltics4UA: Parama Ukrainai per piliečių dalyvavimą Baltijos šalių universitetuose

Suvestinė

Projekto numeris:	2022-2-EE01-KA220-HED-000096422
Projekto sutrumpinimas:	Baltics4UA
Projekto pavadinimas:	Parama Ukrainai per piliečius dalyvavimą Baltijos šalių universitetuose
Dokumento pavadinimas:	Piliečių įsitraukimas kaip atsakas į krizę Baltijos šalių ir Ukrainos aukštojo mokslo institucijose
Rezultatas:	WP2A9
Parengimo data:	28/08/2024
Reikšminiai žodžiai:	Socialiniai veiksmai, keturgubos spiralės inovacijų modelis, humanitarinė krizė, atsparumas
Autorių teisės	Tarptautinė autorių teisių licencija 4.0

Konsorciumas

Projektą valdantis konsorciumas tinkamai atstovauja plačiam kompetencijų spektrui, nes 5 aukštojo mokslo institucijos (Talino universitetas, Lvovo politechnikos nacionalinis universitetas, Kauno technologijos universitetas, Tartu

universitetas, Latvijos universitetas) suvienijo jėgas su organizacija teikiančia skaitmeninius sprendimus švietimui (Web2Learn). Toks žinių, įgūdžių, patirties ir tinklų derinys užtikrina daugiasluksnį požiūrį į įvairias suinteresuotąsias šalis.

	Name	Short Name	Country
1	Talino universitetas	TLU	Estija
2	Lvovo Politechnikos Nacionalinis universitetas	LPNU	Ukraina
3	Web2Learn	W2L	Graikija
4	Kauno Technologijos Universitetas	KTU	Lietuva
5	Tartu universitetas	UT	Estija
6	Latvijos Universitetas	UL	Latvija

Baltics4UA: Parama Ukrainai per piliečių dalyvavimą Baltijos šalių universitetuose

Peržiūros istorija

Versija	Data	Redaguota	Pagrindimas
V1.0	14/07/2024	Rasa Dovidonyte (KTU)	Vidinė peržiūra
V1.0	14/07/2024	Yurii Kondratyk Kateryna Boichenko (Web 2Learn)	Paskutiniai maketavimo darbai; paskutinė turinio peržiūra
V1.0	26/09/2024	Lina Jonaitytė	Vertimas į lietuvių kalbą
V1.0	30/09/2024	Rasa Dovidonytė	Vertimo į lietuvių kalbą redagavimas

Originalumo patvirtinimas:

Šiame dokumente pateikiamas originalus nepublikuotas turinys, išskyrus atvejus, kai aiškiai nurodyta kitaip. Anksčiau paskelbta medžiaga ir kitų autorių darbai buvo tinkamai paminėti, cituojant arba pateikiant nuorodas.

Aktuali informacija:

Co-funded by
the European Union

Finansuoja Europos Sąjunga. Nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, Nei EACEA negali būti už jas atsakingos.

Santrauka

2022 m. vasarį Rusijai pradėjus plataus masto invaziją į Ukrainą, daugybė ukrainiečių turėjo palikti karo draskomus regionus ir ieškoti prieglobsčio kitose šalyse, kad būtų saugūs. Baltijos šalys Lietuva, Latvija ir Estija priėmė pabėgėlius iš Ukrainos, suteikė reikiamą paramą ir įgyvendino įvairias veiklas, kad užtikrintų sėkmingą integraciją į visuomenę. Ši humanitarinė krizė iškėlė naujų iššūkių tiek Baltijos šalyse esantiems Ukrainos pabėgėliams, tiek juos priimančioms bendruomenėms. Siekdamos spręsti šiuos iššūkius, Baltijos šalių aukštojo mokslo institucijos vykdo projektą „Parama Ukrainai per piliečių įsitraukimą Baltijos šalių universitetuose“ (Baltics4UA) pagal programos „Erasmus+“ 2 pagrindinį veiksmą „Partnerystė bendradarbiavimui“.

Pagrindinis projekto „Baltics4UA“ tikslas – didinti Baltijos šalių universitetų socialinę atsakomybę per pilietinio dalyvavimo iniciatyvas, skirtas Ukrainos humanitarinei krizei Baltijos šalyse spręsti. Projektas „Baltics4UA“ vienija 5 universitetus (Talino universitetą, Tartu universitetą (Estija), Latvijos universitetą (Latvija), Kauno technologijos universitetą (Lietuva) ir Lvovo nacionalinį politechnikos universitetą (Ukraina)). Projekte Baltics4UA taip pat dalyvauja Salonikuose (Graikija) įkurta organizacija Web2Learn (W2L). Tai verslo partnerė, veikianti atvirųjų inovacijų ir verslo bei akademinės bendruomenės bendradarbiavimo sankirtoje. Web2Learn suburia akademinis (ir apskritai švietimo) partnerius prasmingam bendradarbiavimui su verslo partneriais mokslinių tyrimų, plėtros ir paslaugų kūrimo srityse.

Siekdami spręsti realias problemas, visi projekto „Baltics4UA“ partneriai savo institucijose organizavo socialines iniciatyvas. Jos buvo organizuojamos taikant keturgubos spiralės inovacijų modelis. Šis modelis – tai inovacijų sistema, integruojanti keturis pagrindinius sektorius: akademinę bendruomenę, pramonę, vyriausybę ir pilietinę visuomenę, kad būtų skatinamas bendradarbiavimas inovacijų srityje ir socialinė bei ekonominė plėtra. Pagal šį modelį akademinė bendruomenė rengia ir plėtoja švietimo išteklius ir atlieka mokslinius tyrimus, pramonė siūlo praktinį taikymą, vyriausybė užtikrina politinę paramą ir reguliavimą, o visuomenė siūlo bendruomenės įtraukimo veiklą. Šių keturių sektorių sinergija ir dalyvavimas sprendžia sudėtingus visuomenės uždavinius taikant holistinį ir įtraukų požiūrį.

Prieš planuojant ir organizuojant socialines akcijas buvo pasirinkta Butkevičienės et. al (2021) metodologinė prieiga dėl dviejų priežasčių: a) joje dėmesys sutelktas į piliečių įsitraukimą į socialinius ir aplinkosaugos klausimus, remiantis atvejo studijų analize, b) joje akcentuojamos socialinės inovacijos ir dalyvavimas – du elementai, glaudžiai susiję su Baltics4UA projekto apimtimi.

Piliečių dalyvavimo praktika ir veiksmai stiprina tvarų akademinės bendruomenės, verslo ir visuomenės bendradarbiavimą. Todėl buvo naudojamosi Pasaulio banko Piliečių įsitraukimo

darbo grupės (2015 m.) pateikta piliečių įsitraukimo tipologija. Šioje tipologijoje išskiriami keturi piliečių įsitraukimo lygiai, būtent:

1. **Informavimas:** Piliečiai yra išorės suinteresuotųjų subjektų informacijos gavėjai.
2. **Konsultavimas:** Institucijos gauna grįžtamąjį ryšį iš piliečių, o piliečių vaidmuo apsiriboja vienpusiška sąveika.
3. **Bendradarbiavimas:** Piliečiai raginami prisidėti prie proceso pagal dvipusės sąveikos schemą.
4. **Įgalinimas:** Piliečiai yra akcijų iniciatoriai ir strateginiai organizatoriai.

Šie įsitraukimo lygiai svyruoja nuo pasyvaus informavimo iki pažangiausio įgalinimo lygio, kai bendruomenės nariai įgalinami patys imtis lyderystės ir organizuoti iniciatyvas bei veiklą reaguojant į krizes.

Siekiant bendro supratimo apie įvairius socialinius veiksmus tarp Baltics4UA partnerių, buvo parengta socialinių veiksmų tipologija. Pirmasis šios tipologijos pristatymas pateikiamas atviros prieigos Zourou ir Oikonomou (2023) publikacijoje „Baltic universities fostering citizen engagement through social actions for Ukrainian refugees“. Į tipologiją įtraukta 18 socialinių veiksmų:

1. Piliečių mokslas
2. Hakatonas
3. Sutelktinis finansavimas
4. Sutelktinių lėšų paieška
5. Pasidaryk pats
6. Meno renginiai (teatro spektakliai, muzikos koncertai, parodos ir kt.)
7. Stipendijos
8. Nemokamos studijos
9. Nemokamas apgyvendinimas
10. Psichologinės konsultacijos
11. Tinklalaidės
12. Kampanija
13. Viešos paskaitos
14. Teisinės konsultacijos
15. Kontaktų užmezgimo renginys
16. Vasaros stovykla
17. Edukacinė įranga
18. Darbo ir (arba) tyrimų grupė

Socialiniai veiksmai buvo organizuojami atsižvelgiant į konkrečius šių pagrindinių tikslinių grupių poreikius: universitetų studentų, universitetų darbuotojų, Ukrainos pabėgėlių ir (arba) šalies viduje perkeltųjų asmenų, Baltijos šalių ir Ukrainos piliečių.

Be to, siekiama užtikrinti sistemingą socialinių veiksmų planavimo, vykdymo ir piliečių įtraukimo veiksmų vertinimo procesą. Buvo parengta ir projekto partneriams išplatinta Baltics4UA metodika ir jos priemonės. Vadovaudamiesi „Baltics4UA“ metodikoje aprašytu kontroliniu sąrašu, projekto partneriai organizavo 23 socialinius veiksmus pagal 9 žingsnių metodiką, kurią sudarė:

- 1) tikslinių grupių apibrėžimas,
- 2) parengti įsitraukimo strategiją,
- 3) svarstyti įtraukties ir įvairovės klausimus,
- 4) nustatyti piliečių įsitraukimo lygį,
- 5) nustatyti socialinių veiksmų rūšį,
- 6) sukurti įgyvendinimo planą,
- 7) mokyti savo darbuotojus,
- 8) įvertinti savo veiksmų poveikį
- 9) gerosios patirties sklaida ir dalijimasis ja.

Šis struktūruotas požiūris užtikrina, kad įsitraukimo iniciatyvos būtų suderintos su projekto tikslais ir konkrečiais tikslinių grupių poreikiais ir apimtų 23 socialinius veiksmus keturiuose piliečių įsitraukimo lygmenyse (informavimas – 9 veiksmai, konsultavimas – 4 veiksmai, bendradarbiavimas – 7 veiksmai, įgalinimas – 3 veiksmai):

Piliečių įsitraukimo lygis	Socialinio veiksmo tipas	Socialinio veiksmo pavadinimas
Informavimas	<i>Meno renginys</i>	1. Filmo „Kas mes esame? Ukrainiečių psichoanalizė“ peržiūra ir diskusija po filmo (UT, Estija)
	<i>Vieša paskaita</i>	2. Informacinis karas: „Pramonės 4.0 technologijos užtikrinant laisvę, saugumą ir teisingumą“
	<i>Vieša paskaita</i>	3. Bendradarbiaujant su Caritas organizacija organizuotas savanorystės renginys „Atrask save – savanoriauk“ (KTU, Lietuva)
	<i>Vieša paskaita</i>	4. Vieša paskaita „Lyderystė krizių metu“ (LU, Latvija)
	<i>Kontakų užmezgimo renginys</i>	5. Ukrainos lobių medžioklė (UT, Estija)

Baltics4UA: Parama Ukrainai per piliečių dalyvavimą Baltijos šalių universitetuose

	<i>Meno renginys</i>	6. Beatos Kurkul paroda „Kovojanti Ukraina“ (KTU, Lietuva).
	<i>Vieša paskaita</i>	7. „Ukraina nepalaužiama: Kaip ukrainiečiai išliko per karą?“ (UT, Estija)
	<i>Vieša paskaita</i>	8. Susitikimas su Ukrainos ambasadoriumi Jo Ekscelencija Maksimu Kononenko (UT, Estija)
	<i>Kontakų užmezgimo renginys</i>	9. Filmo „Laiškas Ukrainai“ peržiūra ir diskusija su režisieriumi (KTU, Lietuva)
Konsultavimas	<i>Kontakų užmezgimo renginys</i>	10. Jaunimo debatų turnyras Karo muziejuje (Latvija, LU)
	<i>Vieša paskaita</i>	11. Vieša paskaita ir diskusija apie savivaldos iššūkius Ukrainoje karo metais (Latvija, LU)
	<i>Kampanija</i>	12. Diskusija apie dokumentinį filmą „Ukrainos istorijų dėžutė – karo balsai“ apie karo metu iš Ukrainos sklidusius balsus (Latvija, LU)
	<i>Darbo/tyrimų grupė</i>	13. Diskusija apie dokumentinį filmą „Ukrainos istorijų dėžutė – karo balsai“ apie karo metu iš Ukrainos sklidusius balsus (Latvija, LU)
Bendradarbiavimas	<i>Kontakų užmezgimo renginys</i>	14. Studentų seminaras apie ukrainiečių moksleivių įtraukimą į švietimo įstaigų veiklą (Estija, TLU)
	<i>Darbo/tyrimų grupė</i>	15. Apskritojo stalo diskusija „Vertybių vektorius kaip pagrindinė poveikio kryptis įtraukiant piliečius į humanitarinę pagalbą krizių atvejais“ (Ukraina, LPNU)
	<i>Darbo/tyrimų grupė</i>	16. Minčių lietaus sesija „Akademinės bendruomenės vaidmuo įtraukiant piliečius į humanitarinę pagalbą“ (Ukraina, LPNU)

	<i>Darbo/tyrimų grupė</i>	17. Atvejo analizės čempionatas „Socialinė komunikacija kaip veiksminga priemonė įtraukti verslą į humanitarinę pagalbą“ (Ukraina, LPNU)
	<i>Darbo/tyrimų grupė</i>	18. Internetinis seminaras „Psichologinė pagalba piliečiams teikiant humanitarinę pagalbą krizinėse situacijose“ (Ukraina, LPNU)
	<i>Hakatonas</i>	19. Kosminis hakatonas „Baltijos šalių universitetų studentai Ukrainos kultūros paveldo apsaugai naudoja kosmoso duomenis ir Žemės stebėjimus“ (Graikija, Web2Learn)
	<i>Hakathonas</i>	20. Hakatonas „Jauni profesionalai, naudojantys kosmoso duomenis Ukrainos kultūros paveldui saugoti“ (Graikija, Web2Learn)s
Įgalinimas	Meno renginys	21. Tautinių šokių seminaras (Estija, TLU)
	Pasidaryk pats	22. Kalbų tandemas „Praleisk dieną su manimi“ (Estija, TLU)
	Pasidaryk pats	23. LIFE kursas apie piliečių dalyvavimo veiksmus teikiant humanitarinę pagalbą ar švietimo paramą ukrainiečiams Estijoje ir Ukrainoje (Estija, TLU)

Į 23 socialinius veiksmus įsitraukė 448 dalyviai. Siekiant gauti grįžtamąjį ryšį ir įvertinti šių renginių poveikį, dalyvių buvo paprašyta užpildyti po renginio apklausas, kurias sudarė šeši numatyti klausimai. Apklausa po socialinių veiksmų buvo įgyvendinta 16 iš 23 renginių. Aštuoniasdešimt penki procentai dalyvių nurodė, kad veikla atitiko jų lūkesčius. Be to, dalyvių buvo klausama, kiek tikėtina, kad jie dalyvaus panašioje veikloje ateityje, ir vidutinis rezultatas buvo 4,7 balo (pagal Licerto skalę nuo 1 iki 5, kur 5 – labiausiai tikėtina). Apklausoje buvo atviras klausimas apie tai, ar veikla atitiko lūkesčius. Septyniasdešimt procentų dalyvių atsakė, kad apskritai yra suinteresuoti dalyvauti socialinėse tokio tipo iniciatyvose, o likusieji respondentai nurodė, kad jų dalyvavimas priklauso nuo renginio tikslo ir konteksto. Apklausoje dalyvių buvo klausama, kiek iniciatyva padėjo padidinti jų motyvaciją ar

susidomėjimą įsitraukti į universitetų inicijuojamus renginius, skirtus Ukrainai ir ukrainiečių pabėgėliams, buvo pasiūlyti šie variantai: 63 proc. respondentų sutiko, kad iniciatyva padidino jų motyvaciją (labai stipriai), 21 proc. respondentų – šiek tiek, 14 proc. respondentų – nežino, o 2 proc. nurodė, kad veikla jų visiškai nemotyavo. Galiausiai bendras pasitenkinimas socialine veikla buvo 9,1 pagal Likerto skalę nuo 1 (visiškai nepatenkintas) iki 10 (labai patenkintas).

Organizuodami ir įgyvendindami socialines iniciatyvas projekto partneriai nurodė šiuos iššūkius: sunkumai įtraukiant suinteresuotąsias šalis ir nustatant jų poreikius, bendravimo ir bendradarbiavimo tarp suinteresuotųjų šalių trūkumas, kalbos barjeras, saugumo problemos, su kuriomis susidūrė projekto partneriai iš Ukrainos: poreikis rasti saugią vietą renginiams organizuoti, dėl humanitarinių krizių nutrūkęs elektros energijos tiekimas, atsakymų į apklausas po renginių trūkumas. Kai kuriuos iš šių iššūkių projekto partneriai galėjo numatyti iš anksto ir ėmėsi veiksmų jiems pašalinti arba sumažinti, o kitų nesitikėjo.

Socialinių iniciatyvų organizatoriai įgijo patirties, kuri gali būti naudinga visiems, norintiems organizuoti panašius renginius. Dokumentinių filmų apie Ukrainos humanitarinę krizę peržiūros sukėlė stiprias emocijas ir diskusijas auditorijose. Žiūrovai jautė empatiją ir norą teikti paramą, įsitraukti į paramą teikiančias iniciatyvas. Tartu universitetas organizavo Susitikimą su Ukrainos ambasadoriumi, šio renginio pristatymo stilius buvo formalus pristatymas, o ne įtraukianti diskusija, vis dėlto klausimų ir atsakymų sesija suteikė renginiui gyvumo. Latvijos universitetas susidūrė su panašia situacija per viešą paskaitą „Lyderystė krizių metu“, kai išlaikyti dalyvių įsitraukimą buvo sudėtinga, nes renginys buvo organizuojamas ankstyvą šeštadienio rytą. Tuo tarpu Lvovo politechnikos nacionalinis universitetas surengė atvejo analizės čempionatą, kurį galima laikyti sėkmės pavyzdžiu, nes dalyviai susitarė nuolat bendradarbiauti. Keletas socialinių iniciatyvų buvo skirtos jaunesniems dalyviams, moksleiviams ir gimnazistams: Tautinių šokių dirbtuvės 9–14 metų vaikams ir KTU (LT) vieša paskaita apie savanorystę KTU gimnazistams. Šie renginiai buvo sėkmingi, nes skatino ukrainiečių socialinę integraciją ir paskatino jaunimą tapti savanoriais organizacijose, teikiančiose humanitarinę pagalbą nuo karo nukentėjusiems ukrainiečiams. Atvejo tyrimo čempionatas parodė, kad universitetų studentai turi daug novatoriškų idėjų socialinės komunikacijos ir humanitarinės pagalbos srityje. Talino universitetas pabrėžė, kad siekiant geresnio bendravimo ir įsitraukimo su dalyviais verta apsvarstyti idėją organizuoti socialines iniciatyvas dalyvių gimtąja kalba. Web2Learn organizuoti hakatonai išryškino veiksmingų internetinio bendradarbiavimo ir bendravimo priemonių naudojimo svarbą siekiant padidinti dalyvių iš įvairių geografinių vietovių įsitraukimą. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis organizuojant socialines iniciatyvas tapo pagrindu, leidusiu kelioms institucijoms suvienyti savo kompetencijas ir išteklius teikiant paramą karo krizės paveiktai Ukrainai ir jos piliečiams. Galiausiai, atsižvelgdami į socialinių iniciatyvų planavimo ir organizavimo patirtį, projekto partneriai rekomenduojo prieš organizuojant renginius

atsižvelgti į tai, kas yra jūsų tikslinė grupė ir kaip ketinate įtraukti auditoriją, kad ji aktyviai dalyvautų. Be to, universitetų studentai, vyresniųjų klasių moksleiviai ir jaunimo grupės yra auditorija, turinti didelį potencialą. Organizuojant renginius tam, kad būtų galima išvengti kalbos barjerų, renginius reikėtų organizuoti gimtąja kalba. Siekdami produktyvesnio bendradarbiavimo internete reikėtų naudoti veiksmingas bendradarbiavimo ir bendravimo internete priemones. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas turėjo teigiamos įtakos renginių sėkmei.

Baltics4UA: Parama Ukrainai per piliečių dalyvavimą Baltijos šalių universitetuose

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Butkevičienė, E., A. Skarlatidou, B. Balázs, B. Duží, L. Massetti, I. Tsampoulatidis & L. Tauginienė. (2020). Citizen Science Case Studies and Their Impacts on Social Innovation. In: Vohland, K., et al. The Science of Citizen Science. Springer, Cham.

https://doi.org/10.1007/978-3-030-58278-4_16

World Bank Working Group on Citizen Engagement (2015). Engaging With Citizens For Improved Development Results, Strategic Framework For Mainstreaming Citizen Engagement In Wbg Operations, Concept Note. Accessible at <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/266371468124780089/strategic-framework-for-mainstreaming-citizen-engagement-in-world-bank-group-operations-engaging-with-citizens-for-improved-results>

Zourou, K., Oikonomou, S., (2023). Baltic universities fostering citizen engagement through social actions for Ukrainian refugees. Baltics4UA consortium. Accessible at <https://zenodo.org/records/7994655>